

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2021 m. sausio 18 d.

Pradinis ES atsakas į COVID-19: įgyta patirtis siekiant pagerinti Europos bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje

Europos Audito Rūmai peržiūrėjo pradinį ES atsaką į COVID-19 krizę ir atkreipia dėmesį į tam tikrus iššūkius, su kuriais susiduria ES, remdama valstybių narių veiksmus visuomenės sveikatos srityje. Šie iššūkių apima tinkamos sistemos, skirtos valdyti tarpvalstybinio pobūdžio grėsmes sveikatai, sukūrimą, lengvesnį tinkamų priemonių tiekimą krizės atveju ir vakcinų kūrimo rėmimą.

ES kompetencija visuomenės sveikatos srityje yra ribota. Ji daugiausia remia valstybių narių veiksmų koordinavimą (per Sveikatos saugumo komitetą), palengvina medicinos reikmenų viešuosius pirkimus (sudarydama bendrų viešųjų pirkimų preliminariąsias sutartis) ir renka informaciją / įvertina rizikas (per Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą, ECDC). Nuo COVID-19 pandemijos pradžios ES ėmėsi tolesnių veiksmų, kad išspręstų neatidėliotinus klausimus, palengvindama medicinos reikmenų tiekimą ir valstybių narių keitimąsi informacija, taip pat skatindama testavimo, gydymo būdų ir vakcinų mokslinius tyrimus. Iki 2020 m. birželio 30 d. ji skyrė 3 % savo metinio biudžeto su visuomenės sveikata susijusioms priemonėms remti.

„ES buvo sudėtinga skubiai papildyti pagal jos oficialius įgaliojimus taikomas priemones ir paremti visuomenės sveikatos sektoriaus atsaką į COVID-19 krizę, – teigė už apžvalgą atsakinga Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger. – Dar per anksti audituoti vykdomus veiksmus arba įvertinti su COVID-19 susijusių ES iniciatyvų visuomenės sveikatos srityje poveikį, tačiau ši įgyta patirtis gali būti naudinga bet kokiam būsimam ES kompetencijos šioje srityje reformai.“

[2016 m. audito ataskaitoje](#) auditoriai jau atkreipė dėmesį į trūkumus, susijusius su 2013 m. ES teisinės sistemos, skirtos kovoti su didelėmis tarpvalstybinėmis grėsmėmis sveikatai, naudojimu. Paaiškėjo, kad kai kurie klausimai, pavyzdžiui, parengties planavimas, tebėra aktualūs.

ECDC buvo sunku valdyti iš valstybių narių gautos informacijos savalaikiškumą, kokybę ir išsamumą, o dėl skirtingų valstybių narių taikomų priežiūros ir testavimo strategijų sunku atlikti palyginimus ir vertinimus. ECDC įspėjo, kad dar reikia daug nuveikti, kad būtų sukurtas ir sustiprintas patikimas gyventojais pagrįstas COVID-19 stebėjimas.

Vienas iš pagrindinių uždavinių, su kuriais valstybės narės susidūrė kovodamos su pandemija, buvo pakankamų medicinos reikmenų tiekimo užtikrinimas. Europos Komisija ėmėsi įvairių priemonių,

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų apžvalgos pagrindines mintis. Visa apžvalga pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

kad padėtų valstybėms narėms įveikti šį iššūkį. Šios priemonės apėmė eksporto leidimų sistemos įdiegimą, ES finansuojamų strateginių medicinos ir asmeninių apsaugos priemonių atsargų kaupimą ir internetinės partnerių paieškos priemonės, skirtos medicinos reikmenims pirkti, sukūrimą. Komisija taip pat pradėjo vykdyti bendras preliminariąsias medicinos reikmenų pirkimo sutartis. Tačiau didžiąją dalį medicinos reikmenų valstybės narės pirko pasitelkdamos nacionalinius viešųjų pirkimų būdus.

Iš ES biudžeto buvo remiami įvairūs veiksmai, įskaitant COVID-19 mokslinius tyrimus ir išankstines vakcinų pirkimo sutartis. Iki 2020 m. vidurio ES konkrečiai skyrė 4,5 milijardo eurų su visuomenės sveikata susijusioms priemonėms ir išplėtė sanglaudos finansavimo reikalavimus atitinkančių išlaidų spektrą, kad apimtų su COVID-19 susijusias visuomenės sveikatos išlaidas. 2020 m. birželio 30 d. šių lėšų panaudojimas buvo ankstyvajame etape.

Iki 2020 m. birželio mėn. iš ES biudžeto buvo skirti 547 milijonai eurų COVID-19 testų, gydymo būdų ir vakcinų kūrimo moksliniams tyrimams. 2020 m. pirmąjį pusmetį Komisija taip pat skyrė 1,5 milijardo eurų išankstinėms pirkimo sutartims su įvairiais COVID-19 vakcinų kūrėjais finansuoti. Siekdama sumažinti būdingą riziką, susijusią su vakcinos kūrimu, Komisija savo strategijoje daugiausia dėmesio skyrė investicijoms į įvairias vakcinų technologijas ir įmones. Strategijoje numatyta finansuoti abejonių dėl skiepijimosi mokslinius tyrimus ir kovą su dezinformacija, kuri galėtų pakenkti masinių imunizacijos kampanijų sėkmei.

Bendroji informacija

Visuomenės sveikata visų pirma priklauso nacionalinei kompetencijai. COVID-19 pandemija išbandė palyginti ribotus įgaliojimus, Sąjungai suteiktus pagal Sutartį dėl ES veikimo ir 2013 m. teisinę sistemą, skirtą kovoti su tarpvalstybinėmis grėsmėmis sveikatai (Sprendimas 1082/2013). Šioje apžvalgoje nesiekiami daryti išvados dėl veiksmų, kurių buvo imtasi iki 2020 m. birželio mėn., rezultatų ir poveikio, visų pirma dėl to, kad tuo metu, kai buvo rengiamas šis dokumentas, pokyčiai vis dar vyko.

Audito Rūmai neseniai paskelbė [ES ekonominio atsako į COVID-19 krizę apžvalgą](#); į 2021 m. Audito Rūmų darbo programą įtrauktas su sveikata susijusių veiksmų ir vakcinų pirkimo auditas.

Audito Rūmų apžvalga Nr. 01/2021 „Pradinis ES indėlis į visuomenės sveikatos sektoriaus atsaką į COVID-19“ paskelbta svetainėje eca.europa.eu.

Kontaktai spaudai: Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mob. tel. +352 691 553 547